

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)

Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)
Гентський університет (Бельгія)

Сучавський університет ім. Стефана чел Маре (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)

Київський національний університет будівництва і архітектури (Україна)

Сумський державний університет (Україна)

Сумський національний аграрний університет (Україна)

Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)

Державна установа

«Інститут економіки та прогнозування НАН України» (Україна)

Державна установа

«Інститут демографії та проблем якості життя НАН України» (Україна)

Державна податкова інспекція у м. Полтава Головного управління Державної
податкової служби у Полтавській області (Україна)

Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської
організації «Спілка аудиторів України» (Україна)

Торгово-промислова палата України (Україна)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЗБІРНИК

II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
«СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В
УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

06 червня 2024 року

ПОЛТАВА

7. Пугач О. Моделювання загроз системі економічної безпеки національної економіки з позицій їх своєчасного виявлення та передбачення. Економіка і регіон. 2015. № 3 (52). С. 103–109.

8. Онищенко С. В., Маслій О. А. Ризики та загрози в умовах цифровізації: безпековий аспект. II International Scientific Conference Development of Socio-Economic Systems in a Global Competitive Environment: Conference Proceedings, May 24th, 2019. Le Mans, France. P.54-56.

9. Onyshchenko, S. V., Maslii, O. A., Hlushko, A. D. (2021). Digital transformation of small business as a necessary condition for its for its development during the pandemic. Academic and university science – results and prospects: a collection of scientific articles based on materials of the XIV International Scientific and Practical Conference, December 9, 2021. Poltava: PoltNTU, 42–45.

УДК 657.1

Шейко О.М., аудитор, керівник
*Полтавське територіальне відділення
всеукраїнської професійної громадської організації «Спілка аудиторів України»
(м. Полтава, Україна)*
Карпенко Є.А., к.е.н., доцент
*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ВПЛИВ ОЦІНКИ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТОРА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Військові дії росії, безперечно, є невинуватим і неспровокованим актом агресії проти незалежної та суверенної України [1]. Вони обумовила введення воєнного стану в Україні, який має значний вплив на економіку країни через ряд факторів:

1. Нестабільність та неспокій на ринках. Воєнний стан призводить до загострення політичної та економічної нестабільності. Це може призвести до збільшення коливань на фінансових ринках, зниження довіри інвесторів та загальної небезпеки для бізнесу.

2. Зменшення інвестицій та бізнес-активності. Воєнний стан може відлякувати інвесторів та підприємців від ризикованих проектів. Невизначеність щодо майбутнього та загальна небезпека можуть призвести до зменшення бізнес-активності та обсягів інвестицій.

3. Зниження внутрішнього споживання. Воєнний стан може призвести до зменшення споживчої активності населення через підвищення невизначеності та зниження довіри до майбутнього. Люди можуть утримуватися від великих витрат та інвестицій у майбутнє.

4. Збільшення витрат на оборону та безпеку. Воєнний стан зазвичай призводить до збільшення державних витрат на оборону та безпеку. Це може призвести до зниження ресурсів, які можуть бути використані на соціальні та економічні програми.

Тобто можемо говорити, що воєнний створює серйозні виклики як для економіки України в цілому, зменшуючи інвестиції, торгівлю та споживчу активність, так і для кожного господарюючого. Наразі господарюючі суб'єкти функціонують в складному бізнес-середовищі, яке характеризується нестабільністю, постійною динамікою та невизначеністю. В цій ситуації під тиском як економічних, так і неекономічних чинників, відбувається критичне зростання рівня загроз економічній безпеці підприємств насамперед у зв'язку з виникненням додаткових, принципово нових для України викликів [2].

Наразі більшість підприємств України відчують на собі негативні наслідки військової агресії росії та загрозу банкрутства, а саме:

- ракетні обстріли території, наслідком яких є знищення або пошкодження майна;
- втрата персоналу внаслідок виїзду закордон або мобілізації населення до Збройних сил України;

- розрив ланцюгів постачання та втрата частини ринків збуту.

З огляду на те, що припущення щодо безперервності діяльності є одним з основоположних принципів складання фінансової звітності діючого підприємства, то військова агресія росії проти України надала особливого значення питанням оцінки аудитором його дотримання при проведенні обов'язкового аудиту фінансової звітності. Наразі, аудитор, проводячи обов'язковий аудит фінансової звітності, повинен пересвідчитися, що для підприємства в наступному році не загрожує банкрутство і приділити більше уваги питанням оцінки підприємством ймовірності банкрутства та відображення цих моментів у фінансовій звітності, ніж у мирний час.

На допомогу аудиторам Аудиторська палата видала інформаційний лист «Розгляд аудитором безперервності діяльності під час аудиту фінансової звітності», в якому детально описано алгоритм дій аудитора при розгляді безперервності діяльності клієнта.

У цьому листі наголошується, що підприємство у своїй звітності повинно детально описувати вплив війни на своє фінансове становище.

Вважаємо, що ще на етапі формулювання завдання, аудитор повинен чітко розуміти, як підприємство забезпечує безперервність своєї діяльності і враховувати цей аспект протягом всього аудиту, а також після його завершення.

Відмітимо, що завдання оцінки безперервності діяльності покладається на управлінський персонал підприємства. Завдання ж аудитора полягає в отриманні достатніх і відповідних аудиторських доказів, які підтверджують правильність припущення управлінського персоналу про безперервність діяльності як основи бухгалтерського обліку.

Аудитор, оцінюючи значущий вплив, визначає, чи необхідно змінити свою думку у звіті незалежного аудитора, виходячи з того, як відображена інформація у фінансовій звітності.

Слід відмітити, що чим більший ризик втратити платоспроможність і чим більше факторів свідчить про ймовірність банкрутства, тим детальніше ці моменти повинні бути прописані у звітності підприємства. Якщо аудитор не може підтвердити правильність оцінки підприємством ризику втрати банкрутства і не може отримати докази щодо безперервності діяльності підприємства, то це є обмеженням обсягу аудиторської перевірки і причиною модифікації думки аудитора. За цих умов аудитор повинен або відмовитися від висловлення думки або висловити негативну думку.

З метою дослідження впливу зростання загрози ймовірності банкрутства клієнта аудиту в умовах воєнного стану на вид Звіту незалежного аудитора, який був виданий за результатами обов'язкового аудиту річної фінансової звітності, нами було проаналізовано 50 звітів незалежного аудитора щодо аудиту річної фінансової звітності, які відібрані випадковим чином. У вибірку були включені підприємства різних організаційно-правових форм з усіх регіонів України.

За результатами проведеного дослідження було встановлено, що у всіх Звітах незалежного аудитора був присутній окремий розділ, де розкривалася інформація про вплив війни з росією на дотримання підприємствами принципу безперервності діяльності. Разом з тим у 40 досліджених Звітів (80%) ця інформація подавалася розширено у параграфі з назвою «Суттєва невизначеність, що стосується безперервності діяльності», а у 10 Звітах було наведено лише твердження, що думка аудитора не була модифікована через невизначеність діяльності або лише обмежену інформацію про аналіз безперервності діяльності аудитором у «Пояснювальному параграфі».

В жодному із проаналізованих Звітів загроза втрати безперервності діяльності підприємством через військову агресію росії на Україну не стала причиною модифікації думки аудитора. Це було пов'язано перш за все з тим, що суб'єкти господарювання, в яких проводився аудит фінансової звітності, детально аналізували своє фінансове становище та ймовірність втрати безперервності діяльності, заходи, які вони планують вжити для покращення свого становища і описували це у Примітка до річної фінансової звітності чи Звіті з управління. Разом з тим, слід відмітити, що в цілому з поміж проаналізованих Звітів

незалежного аудитора 50% було позитивних і 50% із думкою із застереженням. Але всі причини модифікації не стосувалися дотримання принципу безперервності діяльності.

Список використаних джерел

1. Onyshchenko S. V., Masliy O. A., Buriak A. A. Threats and Risks of Ecological and Economic Security of Ukraine in the Conditions of War. 17th International Conference Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment, Nov 2023, Volume 2023, p.1 – 5. DOI: <https://doi.org/10.3997/2214-4609.20235200721>.

2. Філонич О.М., Карпенко Є.А., Кречотень І.М. Загрози економічної безпеки малих аудиторських фірм в умовах воєнного стану. *Економічна безпека: держава, регіон, підприємство: Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 29 вересня 2022 р. Полтава: НУПП, 2022. 215 с. С. 132-136.*

УДК 338.23:004.056.5

Худолій Ю. С., к.е.н., доцент; Костира Б. Р., Пилипенко Д. С., студенти
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасна Україна стикається з важкими проблемами в забезпеченні захисту своєї економічної системи та її суб'єктів під час повномасштабного вторгнення російської федерації. Як молода держава, Україна має нестачу стресостійкості у своїй економічній системі, порівняно з країнами-союзниками.

Одним з основних аспектів цієї проблеми є недостатній розвиток системи кіберзахисту, що ставить під загрозу функціонування та безпеку фінансових інститутів, інфраструктури та промислових об'єктів.

В епоху конфліктів економічна система країни відіграє ключову роль у підтримці бойової готовності її армії. Наші противники розуміють це і намагаються дестабілізувати її.

Один із яскравих прикладів таких спроб – масштабна DDoS-атака на Monobank. Але під загрозою не тільки великі банки, а й звичайні громадяни.

Протягом останніх двох років спостерігається значне поширення різноманітних махінаційних схем, які базуються на банківській системі і ґрунтуються на фішингу. Ось декілька прикладів: створення фейкових сайтів з підробленим доменом, які видають себе за реальні банківські установи, розсилка фейкових листів та гіперпосилань. Кожен з цих методів стає все більшою загрозою з кожним днем.

Фішингові атаки через фейкові сайти та електронні листи, що виглядають як листи від реальних банків, чинять шкоду не лише окремим особам, але й довірі до банківської системи в цілому. Втрата довіри призводить до репутаційних проблем для банків, що ускладнює їх повноцінну діяльність та має негативний вплив на економічну систему загалом.

Для початку розберемо цю проблему на окремі складові, досліджуючи їх комплексно.

Перше, з чого ми почнемо, це фішингові сайти та розсилки. Головна проблема полягає в тому, що у нас недостатньо впроваджено системи захисту, і населення країни недостатньо проінформоване про те, як ці системи працюють. Перші дії, які слід виконати – це інформування банками своїх користувачів через мобільні додатки та в їхніх установах. Прикладом такого додатка може служити Privat24.

Другим етапом формування системи захисту має бути забезпечення безпеки електронної пошти. Це може допомогти не тільки окремим людям, а й великим компаніям, яким приходять десятки тисяч листів в день, оскільки такі листи можуть містити як і спам, так і різні хакерські програми.

Для того, щоб запобігти цій проблемі варто використовувати сучасні протоколи